

Sygn. I C 314/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekretarz sądowy Anna Karwacka

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. S.

przeciwko M. K.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 314/17

UZASADNIENIE

Powód, M. S., wniósł przeciwko pozwanemu, M. K. pozew z żądaniem zapłaty kwoty 79.882,02 zł. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 sierpnia 2017r. do dnia zapłaty. Zażądał także zasądzenia od pozwanego na powoda kosztów procesu.

Na uzasadnienie podał, iż strony w dniu 4 czerwca 2009r. zawarły umowę przedwstępną kupna – sprzedaży nieruchomości, która w istocie była umową pożyczki. Na mocy tej umowy powód, w dniu 5 czerwca 2009r., wypłacił pozwanemu kwotę 200.000 zł. Pozwany zwrócił tę kwotę w dniu 19 stycznia 2012r. Wobec tego, że termin zwrotu pożyczki strony ustaliły na dzień 30 lipca 2009r., powód dokonaną wpłatę zaliczył w pierwszej kolejności na zaległe odsetki ustawowe, które na dzień 19 stycznia 2012r. wyniosły 64.252,05 zł. Pozostałą należność zaliczył na kapitał. W niniejszym procesie domaga się zaś kwoty 64.252,05 zł. tytułem należności głównej oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 64.252,05 zł. za okres od dnia 5 sierpnia 2014r. do dnia 3 sierpnia 2017r. w wysokości 15.629,97 zł.

Pozwany, M. K. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swą rzecz kosztów procesu.

Potwierdził, że w dniu 4 czerwca 2009r. zawarł z powodem umowę pożyczki kwoty 200.000 zł. oraz, iż w dniu 5 czerwca 2009r. otrzymał od powoda powyższą kwotę. Wskazał, że zwrot pożyczki miał nastąpić według uznania pozwanego lub na żądanie powoda. W niniejszej sprawie zwrot pożyczki nastąpił właśnie według uznania pozwanego, tj. w dniu 19 stycznia 2012r. Podał też, że strony umówiły się, iż pozwany będzie płacił powodowi odsetki umowne w wysokości 1 % miesięcznie, tj. 2.000 zł., z czego pozwany również się wywiązywał. Podkreślił, że celem ukrycia uzyskiwanego przez powoda dochodu z tytułu odsetek umownych strony zawarły fikcyjną umowę kupna – sprzedaży nieruchomości, w której wskazano, że powód przekazał pozwanemu kwotę 200.000zł. tytułem zaliczki na cenę sprzedawanej nieruchomości. W istocie była to kwota pożyczki. Pozwany wskazał, że realizował umowę zgodnie z uzgodnieniami wypracowanymi przez obie strony, zatem brak jest podstaw do uwzględnienia roszczenia zgłoszonego w pozwie.

Sąd ustalił:

Strony znają się od ponad 15 lat. Spotykały się domu powoda, łączyły je relacje towarzyskie. Współpracowały ze sobą m.in. w ten sposób, że powód pożyczał pozwanemu pieniądze na prowadzoną przez niego działalność gospodarczą. Pożyczki udzielane były na umowny procent. Od około 2015r. strony są w sporze m.in. na tle rozliczeń związanych z udzielanymi pozwanemu przez powoda pożyczkami (**bezsporne**).

Powód pożyczał pieniądze również innym osobom. Warunkiem ich udzielenia była konieczność dysponowania przez pożyczkobiorcę prawem własności nieruchomości, do której powód mógłby w przyszłości skierować ewentualną egzekucję w razie niespłacenia pożyczki. Zdarzało się, że powód zawierał z pożyczkobiorcami pozorne umowy przedwstępne na zakup nieruchomości i na tej podstawie przelewał pożyczkobiorcy środki pieniężne, wskazując, że to zaliczka lub cena za nabywaną nieruchomość. W fikcyjnej umowie określono krótki termin zawarcia aktu notarialnego. Umowy te celowo nie były zawierane w formie aktów notarialnych, by uniknąć sytuacji, że wbrew uzgodnieniom stron pożyczki, pożyczkobiorca dążyłby do sfinalizowania umowy kupna – sprzedaży nieruchomości zamiast do zwrotu pieniędzy. Pożyczkobiorca obowiązany był płacić powodowi odsetki umowne w każdym miesiącu. W razie gdyby nie zapłacił takich odsetek, powód mógł żądać natychmiastowego zwrotu pożyczki, domagając się ich jako zwrotu zaliczki, czy ceny.

Dowód: umowa kupna – sprzedaży z dnia 9 września 2005r. pomiędzy powodem a J. M., G. M., A. M. i E. M., k. 84, przesłuchanie pozwanego 00:48:43, 00:49:43, 00:53:10 protokół rozprawy z dnia 21 grudnia 2017r., k. 98 – 98v.

W dniu 4 czerwca 2009r. strony zawarły umowę pożyczki kwoty 200.000 zł. Kwotę tę powód przekazał pozwanemu powodowi w dniu 5 czerwca 2009r. (**bezsporne**, nadto wyszczególnienie operacji, k. 15).

Strony umówiły się, że pozwany w zamian za korzystanie z kapitału w kwocie 200.000 zł. będzie płacił co miesiąc powodowi umowne odsetki w wysokości 1 %. Uzgodniły też, że kwota pożyczonych pieniędzy zostanie zwrócona powodowi w razie uznania przez pozwanego, że jest gotów do zwrotu pożyczonej kwoty, czy też wskutek wezwania dokonanego przez powoda.

Dowód: przesłuchanie pozwanego 00:41:08, 00:43:47, 00:45:37 protokół rozprawy z dnia 21 grudnia 2017r., k. 97v – 98.

W dniu 4 czerwca 2009r. strony podpisały fikcyjną umowę przedwstępną kupna – sprzedaży nieruchomości, w której treści wskazano, że sprzedający, to M. K. a kupujący, to M. S., zaś przedmiotem umowy jest lokal mieszkalny położony w U. przy ul. (...), objęty księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Słupsku (...). Wskazano w umowie również, że strony ustaliły wartość nieruchomości powyższej na kwotę 200.000 zł., a także, że kupujący wpłaca zaliczkę (całą cenę) w wysokości 200.000 zł. Nadto wpisano, iż termin zawarcia aktu notarialnego strony ustaliły na dzień 30 lipca 2009r. Dokonując wpłaty na rzecz pozwanego kwoty 200.000 zł. w dniu 5 czerwca 2009r. powód wskazał jako tytuł „kupno lokalu mieszkalnego w U. przy ul. (...). Działanie to było podjęte w celu ukrycia dochodu powoda w postaci odsetek umownych od udzielonej pożyczki.

Dowód: umowa przedwstępna z dnia 4 czerwca 2009r., k. 14, przesłuchanie pozwanego 00:46:15, 00:48:43 protokół rozprawy z dnia 21 grudnia 2017r., k. 98.

W dniu 9 września 2009r. powód pożyczył pozwanemu kwotę 80.000 zł, w dniu 7 stycznia 2010r. – 20.000 zł., zaś w dniu 9 marca 2010r. – 100.000 zł. (**bezsporne**).

Powód nie wzywał pozwanego do zwrotu pożyczonej kwoty 200.000 zł.

W dniu 19 stycznia 2012r. pozwany zwrócił powodowi kwotę 200.000 zł. do tego czasu uiszczał powodowi co miesiąc odsetki umowne.

Dowód: wyszczególnienie operacji, k. 16, przesłuchanie pozwanego 00:41:08, 00:45:37 protokół rozprawy z dnia 21 grudnia 2017r., k. 97v - 98.

Sąd zważył:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód domaga się zapłaty reszty kapitału z pożyczonej pozwanemu kwoty 200.000 zł. w wysokości 64.252,05 zł. oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 64.252,05 zł za okres od 5 sierpnia 2014r. do dnia 3 sierpnia 2017r. w kwocie 15.629,97 zł. Roszczenie swe oparł na twierdzeniu, że zapłacona przez pozwanego w dniu 19 stycznia 2012r. kwota 200.000 zł. została w pierwszej kolejności zaliczona przez powoda na odsetki ustawowe liczone od kwoty 200.000 zł. od dnia 31 lipca 2009r. do dnia 19 stycznia 2012r., a w dalszej kolejności na spłatę kapitału. Do zapłaty pozostała zatem część kapitału w kwocie 64.262,05zł. oraz skapitalizowane odsetki od kwoty 64.262,05 zł., przy czym powód domaga się ich za okres od 5 sierpnia 2014r. do 3 sierpnia 2017r.

W sprawie bezsporne jest, że strony łączyła umowa pożyczki kwoty 200.000 zł. zawarta w dniu 4 czerwca 2009r., że powód przekazał pozwanemu powyższą kwotę w dniu 5 czerwca 2009r., a także, iż pozwany zwrócił powodowi kwotę 200.000 zł. w dniu 19 stycznia 2012r. Sporem objęta jest treść uzgodnienia stron w zakresie daty zwrotu pożyczki, albowiem okoliczność ta determinuje ocenę roszczenia zgłoszonego w tym procesie.

Powód twierdzi, że pożyczka winna zostać zwrócona do dnia 30 lipca 2009r., to jest daty wskazanej w umowie przedwstępnej z dnia 4 czerwca 2009r., pozwany zaś podnosi, że zwrot pożyczki winien nastąpić według uznania pozwanego, bądź na wezwanie powoda.

Podkreślić należy, iż to na powodzie spoczywa ciężar wykazania swych twierdzeń (art. 6 kc). Powyższemu obowiązkowi powód, zdaniem sądu, nie sprostał.

Powód wskazał, że data zwrotu pożyczki została uzgodniona przez strony w umowie przedwstępnej kupna sprzedaży nieruchomości położonej w U. przy ul. (...).

Tymczasem pozwany wskazał, że przywołana przez powoda umowa przedwstępna kupna – sprzedaży nieruchomości jest fikcyjna, zawarta przez strony dla pozor. Celem jej zawarcia było ukrycie prawdziwej umowy, tj. umowy pożyczki. Strony zawarły fikcyjną umowę dla ukrycia dochodu uzyskiwanego przez powoda z tytułu umownych odsetek uzyskiwanych przez powoda za pożyczone pieniądze.

Powód w toku procesu przyznał, że umowa przedwstępna z dnia 4 czerwca 2009r. została zawarta przez obie strony dla pozor.

Wobec treści art. 83 § 1 zd. 1 k.c. sąd uznał tę umowę za nieważną.

Zgodnie z art. 83 § 1 zd. 2 k.c. jeżeli oświadczenie dla pozor zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Gdy czynność prawna pozorna ukrywa inną czynność prawną, która nie jest zakazana, ani niemoralna, prawo nie odmawia tej drugiej czynności skuteczności (por. orz. SN z dnia 16 marca 1955r., (...)– (...), nr (...)pos. (...)). Zatem stwierdzić należy, że umowa przedwstępna kupna – sprzedaży nieruchomości ukrywała inną czynność prawną, tj. umowę pożyczki. Zatem jest zatem uznanie, że strony zawarły w dniu 4 czerwca 2009r. umowę pożyczki kwoty 200.000 zł.

Bezsporne jest, że pozwany zwrócił powodowi kwotę 200.000 zł. w dniu 19 stycznia 2012r.

Brak jest materiału dowodowego, który pozwoliłby za powodem uznać, że świadczenie to nastąpiło z opóźnieniem, albowiem zwrot pożyczonych pieniędzy miał nastąpić w dniu 30 lipca 2009r., tj. w dniu „zawarcia aktu notarialnego” określonego w fikcyjnej umowie przedwstępnej kupna – sprzedaży nieruchomości położonej w U. przy ul. (...).

Zapis w fikcyjnej umowie jest dla sądu niewystarczającym dowodem dla ustalenia daty zwrotu pożyczki.

Z resztą zapis ten nie koreluje z materiałem dowodowym przedstawionym przez powoda, w tym z zeznaniami świadka, G. S., która zeznała, że nie wie, której pożyczki ta sprawa dotyczy, nie pamięta tej sprawy. Podała również, że jej się wydaje, iż strony nie zawierały przedwstępnej umowy kupna – sprzedaż nieruchomości. Dodatkowo wskazała, iż nie wie, czy pozwany oddał pieniądze powodowi, tj. jej mężowi, nie wie też, czy jej mąż umawiał się na oprocentowanie pożyczonych pieniędzy oraz, jaka była umowa stron w zakresie daty zwrotu pożyczki. Jedyne co pamiętała, to okoliczność, że nie odbierała żadnych pieniędzy od pozwanego, w tym również tych, które miały stanowić kwotę umownych odsetek naliczanych co miesiąc przez powoda w związku z korzystaniem przez pozwanego z pożyczonych pieniędzy.

W tej sytuacji rozstrzygnięcie sprawy sprowadziło się do oceny, której ze stron należy dać wiarę w zakresie ustalenia daty zwrotu pożyczki.

Sąd dał wiarę pozwanemu, uznając jego przesłuchanie za konsekwencje i logiczne w porównaniu z przesłuchaniem powoda. Pozwany zeznał, że pożyczoną kwotę pieniędzy mógł oddać powodowi w momencie przez siebie uznanym, bądź na wezwanie powoda. Rozwiązanie takie było korzystne dla obu stron, albowiem powód otrzymywał miesięczne odsetki umowne za korzystanie pożyczonych pieniędzy w wysokości 1 % miesięcznie, pozwany zaś mógł oddać pieniądze w momencie, gdy był do tego gotowy. W nawiązaniu do powyższego, twierdzenia powoda, jakoby pożyczał pieniądze pozwanemu bez oprocentowania są niewiarygodne. Twierdzenia takie należy też uznać za sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Skoro powód zajmował się pożyczaniem pieniędzy nie tylko pozwanemu, ale również i innym osobom, stwierdzić należy, iż naiwne ze strony powoda jest przekonanie, iż sąd uzna, że powód pożyczał pieniądze bez wynagrodzenia.

Pozwany zakwestionował twierdzenia, jakoby termin zawarcia aktu notarialnego wskazany w umowie przedwstępnej z dnia 4 czerwca 2009r. stanowił datę zwrotu pożyczki. Wskazał, że umowa ta była fikcyjna, przez co i termin zawarcia aktu notarialnego był fikcyjny. Nie stanowił daty zwrotu pożyczki. Termin zawarcia umowy przyrzeczonej był oznaczony na krótki termin po „zawarciu umowy przedwstępnej”, gdyż strony pożyczki umawiały się w ten sposób, że w razie niezapłacenia miesięcznych odsetek umownych, powód jako pożyczkodawca będzie uprawniony do zgłoszenia żądania natychmiastowego zwrotu pożyczonych pieniędzy, domagając się zwrotu zapłaconej „ceny, czy zaliczki na poczet ceny”, posługując się przy tym fikcyjną umową przedwstępna. Temu służył termin zawarty w umowie przedwstępnej. Nie był to zatem termin zwrotu pożyczki.

Na poparcie swego twierdzenia pozwany przywołał sprawę zarejestrowaną w Sądzie Okręgowym w Słupsku pod sygn. (...), tj. z powództwa powoda przeciwko J. M., G. M., A. M. i E. M. oraz sprawę z powództwa powoda przeciwko K. B., w których powód domagał się zapłaty kwoty ujętej w fikcyjnych umowach przedwstępnych kupna – sprzedaży nieruchomości. Z ustaleń sądu wynika, że w sprawie (...) powód rzeczywiście domagał się od J. M., G. M., A. M. i E. M. zapłaty kwoty 439.080,83 zł., wskazując, że strony z tego sporu zawarły przedwstępna umowę kupna – sprzedaży nieruchomości, a powód na poczet ceny przy zawarciu umowy przedwstępnej zapłacił im całość ceny, tj. 220.000 zł.

Powód wskazał, że przez to, iż nie doszło do podpisania aktu notarialnego, zasadne stało się żądanie zwrotu kwoty wręczonej tytułem ceny wraz z odsetkami.

Pośrednio potwierdziła powyższe świadek, G. S., która zeznała, że „pani M. i K. B. są jej znane”. Wskazała, iż z tego, co pamięta, „były dla nich pożyczki”. To potwierdza zeznania pozwanego, że powód pożyczał pieniądze również innym osobom i praktykował zawieranie fikcyjnych umów przedwstępnych, tak jak to uczynił z pozwanym oraz, że w razie nieuiszczenia odsetek umownych, powołując się na ich treść, żądał zwrotu wręczonych pieniędzy jako zwrotu „ceny”, czy „zaliczki”.

Ustalenia powyższe czynią wiarygodne przesłuchanie pozwanego w zakresie ustaleń stron co do fikcyjnych umów przedwstępnych, a także terminu zwrotu pożyczonych pieniędzy. Za takim stanowiskiem przemawia również fakt, iż skoro, jak twierdzi powód, pozwany nie oddał mu pieniędzy do 30 lipca 2009r., to dlaczego nie podejmował żadnych czynności przymuszających pozwanego do zwrotu pożyczonych pieniędzy? Rodzi się też pytanie, dlaczego podjął działania o zwrot reszty kapitału dopiero w 2017r. poprzez wniesienie pozwu w niniejszej sprawie, a nie niezwłocznie po uiszczeniu przez pozwanego kwoty 200.000 zł. w dniu 19 stycznia 2012r. Brak działań powoda przemawia za uznaniem, że pozwany wywiązywał się ustaleń łączących strony w zakresie terminu zwrotu pożyczki kwoty 200.000 zł., tj. że zwrócił ją w terminie dla siebie dogodnym, płacąc do tego czasu powodowi odsetki umowne za korzystanie z tego kapitału.

W tym stanie rzeczy, sąd uznał, że brak jest podstaw do uznania, że poprzez zapłatę kwoty 200.000 zł. w dniu 19 stycznia 2012r. pozwany działał w opóźnieniu. Dlatego też żądanie powoda oddalił na podstawie art. 481 k.c. i art. 478 kc stosowanych a contrario.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 par i par 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z par 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804), mając na uwadze, iż powód przegrał spór w całości. Na koszty pozwanego złożyło się wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 3.600 zł. oraz opłata od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na oryginale właściwy podpis